

Rozhovor s Františkem Hrubým

FH: Ten současný stav já ani úplně přesně neznám, ale je to tak, jak vy říkáte: ve všech možných formách, od Pavlice /Jiří Pavlica, vedoucí souboru Hradišťan/ až po dejme tomu toho Hrubého a ještě některých starých, kteří to ještě zažili, že jsme chodili po dědině a zpívali, že... a na muzikách a tak. A ještě pamatujeme, třeba ta moje generace pamatujeme lidi, kteří v tom žili opravdu.

Můj praděda z otcovej strany, Hrubý, ten byl poslední hlucký hudec /= hrál na housle/. Ten chodíval ještě po svatbách. Tady nebylo, primáš neprimáš. Tady byli hudci enom. Původně chodil gajdoš /=dudák/ s nima. Potom chodívali dva hudci. Jeden hrál melodii, druhý mu hrál harmonický doprovod. Ten můj praděda, ten chodíval ešče s nějakým Jelenkem, ten pravděpodobně hrál mu ten doprovod, ale nevím to jistě. Ale že ten můj praděda hrál ty húsle tu melodiju, to vím jistě. A on zřejmě měl i v krvi takové to tuláctví, řekl bych. A tady tu uměleckú náturu měl, protože zemědělství mu moc nevonělo. Aj tak skončil, umřel ve Vizovicích. On, jak byli handlíři s dobytkem, oni nakoupili třeba v Uhrách, ale potom za první republiky na Slovensku, nebo nekde na Valašsku, a dědu, toho mého pradědu si najímali. Nevagónovali to, nevozili to autama, hnali to, že - tak jim to tři nebo aj čtyři dny hnali. A klepla ho pepka ve Vizovicích. Aj ho tam pochovali. To bylo v takovém osmadvacátém roku, to tenkrát by byl problém s převozem, že. Tak aj tam byl pochovanej, nepamatuju si, že by tu měl hrob.

Chodívali ti hudci ešče po první světovej válce, ešče ti hudci sem tam na těch svatbách hrávali. Ale už byla aj dechovka, a od těch hudců přechod byl takzvaněj štrajch. Přibrali basu, klarinet a trubku. A dechovka, to byla víceméně náhoda, protože vrátil sa někdo z vojny, který byl u vojenskej muziky, a začala dechovka. Ale ešče dovedli zahrát aj... bych řekl pěkně ty pěsničky. Já jsem jezdíval jeden čas do Tvrdonic, k nějakému doktorovi Vaculíkovi, to byl lékař, Miloš. A tam, co tam bývaly ty podlužanské slavnosti. Oni opravdu aj ty dechovky tam hrajú perfektně. Aj ty jejich vrtěny, tam to

sedí.

Otec byl nejstarší jeho vnuk, tož ten sa něco pochytil, a já sem to nasál v rodině a v Hluku. Z matčinej strany otec, čili můj děda, Říha, devět dětí dospělo do dospělého věku, a jelikož zas ešče jeho otec, čili můj praděda, si vzal ze dvora Kateřinu - pěknú, chytrú, ale žádné pole nedostala, protože její otec dělal na dvoře, na Lichtenštejnském, poklasného nebo něco takového. Tak potom samozřejmě pole nebylo, grunt nebyl ani na toho Antonína, na toho mého dědu. Děti moc, pole žádné, tak když kolem roku 1900, když ten jeho nejstarší syn dospěl, před odvodama za Rakouska, jeli do Hamburka, tam kúpili dvě šífkarty a jel s nim do Ameriky. V Pensylvanii s nim kopal dva roku uhle, vrátil sa a všecky chlapce, co měl, poslal za nim, a jednu děvčicu. A ostaly tady enom, v Hluku, štyry sestry. Děda umřel, když mi byl rok, a babička bývala tady přes ulicu, ve výminku, a ty sestry se tam každú nedělu scházely a včil všecko to mlely, co slyšely, co zažily. Já sem byl malý chlapec, tak sem to nejak nasával, ani sem neveděl. Enom si... nejjasněji pamatuju, ještě to tam bylo postaru, pec jako a všecko, zem enom, se mi tam velice líbilo. Sem si říkal: to by se tady udělal důlek a guličky. A potom se mi to, postupně, jednak jsem to ještě zažil...

Moja matka, ta kama chodila, tama zpívala. Úplně bezmyslenkovitě, ona chodila, dělala něco a tak a pozpěvovala si furt, tak si zpívala takovou pěsničku: Ty si myslíš má milá.

Ta už se vůbec nezpívá. A nádherná. *Ty si myslíš má milá, že už mě nechce jiná, ty si myslíš má milá...* To chlapi, nebo kluci před muzikantama... *že už mě nechce jiná, ale já si namluvím takovou děvčicu jak růžička červená...* Ten konec, toť tento *Já dá dá dá* (zpívá), to je typicky hlucký konec. *Ty myslíš můj milý, že už mě nechce jiný. Ty si myslíš můj milý, že už mě nechce jiný, ale já si namluvím, takového synka, jak vršek z rozmarýnka.* Ti lidi to opravdu prožívali. Oni takto rozmlouvali. To co zpívali, to opravdu mysleli tak.

A škoda tych dolňáckých pěsniček. To Dolňácko se dost' poslední čas zanedbává. Frčí to Horňácko, Valachy... A to Dolňácko, tam je ta krása trochu jiná. Ale řekl bych, že co se týče poezie, tak ty pěsničky sú nádherné. Už jenom aj ty slova. Třeba: Dycky jsem ti říkávala, když jsem s tebú

sedávala v tej našej zahrádce pod slívou, vem si mě synečku poctivou. A moja matka, je myslím deset roků v hrobě, tak dlouho jsem tuto písničku neslyšel, to je sedlcká písnička, má moc slok, a moja matka si vzpomněla, myslím dva roky před smrtí, ještě... krásná slova si vzpomněla *Který mládenec poctivý chodí jako anděl bílý, s dobrýma lidma obcuje, poctivé panenky miluje*. Víte, když člověk žil mezi tema lidma, slyšel je vykládat, tak to úplně zapadá do toho jejich myšlení. *Která panenka poctivá zdaleka chlapcom vyhýbá a když jim vyhnút nemůže rozčerveňá sa jak růže*. Aj to „může“, to bylo povolené, aby to ladilo, tak tam dali třeba české slovo. Aby to korespondovalo, aby to rýmovalo.

Matka pořád něco dělala v baráku. Chodila po dvoře, krmila kačeny a stále si polohlasem prozpěvovala, v podstatě stále, že to už nevnímala ani ona ani vlastně nikdo. Tak si vzpomínám třeba tady tuto písničku: Vyletěl sokol nad zelený bor.

To jsem ani napřed nevěděl, k čemu to vlastně patří. Dodatečně potom mi řekla, že to chodily jako dvanáctileté holky po dědině po těch královničkách,

?: A to si pamatujete ještě, jak se slavily královničky?

FH: Ne. Už moja matka, ještě když byla děvčica do čtrnácti roků, tak chodila po tech královničkách, ale to bylo tak, že to byla světová válka. Tisíc devět set jedna byla narozená. A za Rakouska byla povinná školní docházka do čtrnácti roků. Nemusel dokončit školní rok. Čtrnáct roků, nemusel chodit. A to moja matka právě nemohla babičce zapomenout, že jak jí padlo čtrnáct roků, v ledně, tak v únoře už byla za Vídněm v magazin fabrice, vydělávala. Takže se to přetrhlo, tak ona, co do sebe nasála tady, do těch čtrnácti patnácti roků, tak to měla. Ale narazil jsem, zajímavé, na ty královničky jsem narazil ještě znovu... Já jsem si to uvědomil, že to byly asi královničky. Jsem si to zapsal. V Blatniče, tady vedle, je starostka, její maminka pochází z Hluku. Ta starostka má tak pětapadesát roků, jmenuje se Hrušková, oni mají obrovský vinný sklep. A ona ještě chodila před dvaceti rokama, tam se ten zvyk královničky udržel, v Blatniče, to je stejná národopisná oblast úplně jak Hluk, tam sa to udrželo, ešče před dvaceti rokama chodili o královničkách. A to bylo jedno panství. Hluk patřil pod ostrožské panství lichtenštejnské. To

byl Hluk, Blatnica, Ostroh, Ostrožská Nová Ves, Chylice a tamty dědiny všecky, Ostrožská Lhota. Tam nepotřebovali povolení, když se brali. Když se chtěl ženit, nepotřeboval povolení, protože nebyl dělník pánovi, víte? Jináč, to neexistovalo, že by si vzal z jiného... pán musel dát povolení. Čili potom sa ty národopisné oblasti, ti lidi sa mezi sebú brali, svatby, zvyky a všecko, kroje. Jedna oblast jako. Jináč toto patřilo Lichtenštejnům, ti si dovedli vybrat prostě krajinu úrodnú, ale původně... nikdo ani neví, jak to původní osídlení je tady... Tady sú takové zemljanky, na tých potůčkách, už ze sedmého osmého století tady bylo osídlení. A potom do Bílé hory tu byli různí páni. Třeba páni z Kunovic. Různí. Jeden čas to bylo pohraničí víceméně, když ta hranice nebyla jasná, mezi Uhrama a tím. Tak si ti lidi tady užili. A potom dostali Lichtenštejni jako konfiskaci.

A děda z tej Říhovej strany, co si vzal tu Kateřinu, udělali ho potom aj starostú. Kolem roku osmnáct set sedmdesát byla reforma, začaly být okresy a začali být starosté. Tak ten můj praděda byl druhým starostou. Ale to bylo na dva roky vždycky. No a ten můj praděda, tak to si zas vykládaly ty tetky, že mu ta Kateřina vždycky říkala: „Ty Řího, ten císař pán neměli ty povinnosti a tu robotu rušit, ty bys enom chodil a zpíval včíl!“. A ten byl ještě sedm roků na vojně. A také nechtěl chodit do kostela, protože tenkrát Rakousko-Uhersko si myslelo, ono Rakousko mělo veliké državy nebo práva v Itálii. Různá ty knížectví. A oni se o to strašně báli. Potom tam začal proti Rakousku... válčili s tím... Proti Garibaldi. A přitáhli k Římu a papež byl také proti němu a papež prý do nich nechal střílet. Tož ten děda potom, praděda, nechtěl chodit do kostela. Sedm roků byl ještě na vojně. A ten děda druhý, ten Antonín, ten jeho syn, ten byl tři roky ještě na vojně. Za Rakouska byla vojenská povinnost, potom, jak už byla povinnost normální, odvody a povinnost, tak byla tři roky. V tem verbuňku sa teď zpívá *dva roky sú dlúhá doba*, ale my jsme ještě zpívali *tři roky (smích)*. Tři roky sú dlúhá doba, trápenia až hrůza.

??: To jste vzpomínal, že se zpívalo tak kolem svatby, na vojně. A kdy ještě?

FH: Tož na svatbách sa zpívalo hodně. Ty sedlcké třeba. Ty sedlcké muziky sa tancovaly, ale hlavně na těch svatbách sa ty sedlcké tancovaly. To sa rozjařili. To víš, jak se dali lidi... Byly aj speciální svatební písničky, kde sa

sedělo kolem stolu. A to se zpívaly takové, třeba: *Na tej hluckej věži...* milión slok. Nebo: Víno, víno, bílé víno, ještě's tak dobré nebylo jak v Káni galilejskej, na svatbě nebeskej.

Takové písničky. Náboženský motiv tam byl jako třeba nejaký... To sa zpívalo o tech svatbách. Ted' už to není tak... je televiza, lidi majú veliký přístup... už rozhlas začal. Čili jsou informovaní i o jiných oblastech, o jiných písničkách. Tady toto... tak se to striktně nedodržuje. Některé, já nevím, *Zaspala nevěsta*. To sa zpívá včil všady. A to je ve skutečnosti danaj. To je taneční písnička. To je strážnický danaj. Svatební momentálně nevím, které ty svatební písničky. Moja matka vždycky říkala, že ju velice rádi volali na svatby všecky, protože to seděli u těch stolů a vzkazovali si ti mladí, posílali nejaké snítka, vzkazovali si různé průpovědky jeden druhému. Já jsem si to nezapsal, škoda. Ta uměla tech říkanek takových. *Vzkazuju ti to přesto, že,* já nevím, navazovali tak kontakty ti mladí a tak se bavili na té hostině. Staří byli popití už, tak co měli dělat.

Otec, narozený 1895, čili když vypukla první světová válka, akorát ho to chytilo na odvod. Šest roků byl na vojně, dvakrát raněný. To byl ještě na Slovensku, proti komunistom, že. No a jak byli ti vojenští páteři, žehnali a posílali je na to, tak potom nechtěl chodit do kostela. Tak v nedělu vždycky zapřahl kravky, mě zezbral na vozík a včil jsme jeli na trávu, místo hrubé. A otec začal notovat na tom sedlisku... Nejvíc si pamatuju, jak zpíval to Chodí si Maryška po hrázi, třásl hlasem. Tak se mně to vrylo do tý paměti, ty písničky.

A potom jsem začal pravda chlapčit ... na gymplu ... Čech, to by veliký muzikant. On potom spáchal sebevraždu, ale ohromný muzikant. Staněk, primáš. A to byla ta parta, od ktorej to pak Pavlica načerpal. Tak jsme tam měli muziku, tak tam se mně to už tak nějak dostávalo do krve odborněji. A tady jsem začal chodit s takovýma chlapcama, o dva, o tři roky staršíma než já, výborní zpěváci, a večer sa zpívalo po dědině. To bylo ještě normální, že sme chodili a zpívali, večer, po tej desátej hodině v létě. No a samozřejmě na muzikách také se zpívalo normálně. To mi bylo tých šestnáct, sednáct. A potom, po tom gymplu, jsme měli takovou muziku cimbálovú. Tam jsem hrával.

Začal sem se o to víc zajímat, tak sem si toho začal všímat. Mnohé věci

se mně obudily, až sem třeba enom chytil část tej písničky a teď sem si ju dovedl zařadit, protože sem měl s tím zkušenosti.

??: A vy jste se ty písničky naučil tím, že jste je tak často slyšel a nebo...?

FH: Často slyšel a nebo sám někdy aj zpíval... Já mám takový dar, že písničku, kterou jsem nikdy neslyšel, tak když ju zpívají první sloku, tak ju poslouchám, slova já neznám, bohužel, ale druhú sloku možu už zpívat druhý hlas. Řekl bych, že ta melodie má myšlenku, hudební, a jak máte pro to buňky, tak to uhádnete víceméně, co tam může být dál. A to mě právě chybí u teho Pavlice. Že to nemá myšlenku žádnú. Mně nevadí, že je to moderní, ale že to nemá žádnú myšlenku. To je splácanina. Já mám takový dojem... mně to nic neříká prostě.

??: A splácanina čeho?

FH: Že je to nelogické...

??: A zkusil byste říct, proč vás ty písničky začaly zajímat?

FH: Hm, nevim.

??: Zpívaly holky při muzice? Nebo zpívali kluci všecko?

FH: No, tož když si ženské přitáhli, tož sa třeba také přidaly. Ale před muzikú to většinu bylo tak. Pokud sa nehrálo, netancovalo, tak děvčata byly v kútě, chlapci, kluci byli u šenku, nebo před muzikantama. Tak tyto táhlé písničky se zazpívaly před tema tanečníma... Rozzpívávaly se třeba, než začaly ty sedlcké nebo nějaký ten verbuňk nebo něco. Ale ten verbuňk, co já si pamatuju, tak to už se netančilo. Málo. Nejaký ten pohyb se tam udělal a cifrování nějaké veliké tam nebylo.

??: Verbuňk se netancoval?

FH: Za mého už ne. Ale já si myslím stejně, že je to trošku nafúklé, ten verbuňk. Ono to verbování, víte, co to vlastně bylo, že? To byla spíš smutná událost. Ale písniček je na to dost. Třeba *U muziky su já chlap*. Ten rytmus je tam.

??: A u té muziky si mohl zazpívat každý, komu se chtělo zpívat (*p. Hr. skáče*

do řeči) a musel zaplatit...

FH: Mosel umět. Nemusel (*reakce na placení*). Musel umět!

??: A to vždycky zazpíval, a kapela se potom s ním chytla?

FH: Když měli náladu, tak to zahráli. Já už sem těch hudců nezažil. Ani ten štrajch. Já už jsem zažil dechovku nebo potom tady těch, co jsme si udělali muziky sami. My jsme potom, abysme získali nějaké peníze, tak jsme třeba nacvičili, jak se nesú peřiny. Tož... druhý deň svatby nesli svatebčané, nevěstu stěhovali, tak jí vezli peřiny. A to byl obřad také. Pěkný obřad. To má, řekl bych, že to má spád... je to dobré jako divadlo! Takový to bylo, že ty ženské nesú ty peřiny nebo se to veze na vozi, k tomu ženichovi nebo tam, kde ona bude bývat, a ony zpívají: *Pojd' Janošku, pojd' kupovat, budeš peřiny potřebovat. Po dvacíti, po třicíti, pojd' Jánošku, pojd' kúpiti.* On jich musel vyplatit, ženské si kúpily kořalky nebo nečeho, že. No, tak z toho jsme udělali takové pásmo pekné. Od té doby jsem to neviděl. To už nikdo neděla a je to škoda. A s tím jsme třeba jeli, teď se k nám připojili, když jsme tady tuto činnost, když se to rozvinulo, to stavění máje, to jsme si dělali pro sebe zasej. Teď se k nám připojili třeba i vypravěči místní, takoví... spraví sa dědci do kroja ... Tak jsme objeli ty dědiny a vydělali jsme si peníze.

??: A jak je to dneska? Tady je dnes cimbálovka, ne? Kdy hrají a kdo je poslouchá?

FH: Tady je cimbálovek několik. Ani nevím kolik. Toho sa chytili ňáci Říhovi a ještě je tam k nim přivdané Slovena nějaká a víceméně to dělají jako kšeft

??: Když je svatba?

FH: Ne, svatba ani ne. Nejaké to vystoupení a nějaký ten podnik - a nechají si zaplatit. Jich to tak ale baví, oni z toho mají radost. A ti mladí to tak aj chcú mnozí - tím štylem. Oni to tak nemožú cítit jak my, co jsme v tom vyrůstli. Já sem sa najezdil s kravkú a nakosil kosou. Ti lidi žili jinak, že?

A je tu takzvaný mužský sbor. Jsou tak v mojím věku, ale o něco málo mladší. Ti si z toho také udělali... Tady vždycky v Hluku se toho někdo chopí a hledí z toho mět nějaký prospěch. To je tady už sto rokú snád. Za Německa

tu byla skupina, která jezdila do Prahy dělat stafáž. Nebo zas komunistům dělali někteří takové šašky. A teďka se toho zas chytili a snažili sa z toho mět aspoň nějaký ten /prospěch/.

??: Tak muzika si tím vydělávala běžně, ne?

FH: Nevím. Asi ano. To bylo různé... Tady bylo takových lidí, kteří z toho měli příjem a měli to aj rádi. To je tak: dneska to moc lidi dělajú jako divadlo, jako takovou masku enom. Nedělajú to pro sebe, musijú vystupovat. Fašank - to je takový cirkus enom. Jednak je to v nedělu. Fašank byl v úterý, před škaredú středú, že? A to sa dělalo pro sebe. Pro zábavu. To všecko, to zpívání po dědině a všecko toto bylo... tož záleželo nám aj na tom, aby sa na nás mohly oči podívat, ale hlavně my jsme sami měli z teho prožitek. To dneska není prostě. Málo, málo. Všecí chú vystupovat, všecí chcú být v televizi a nevím kde, a vyfocení.

??: A myslíte, když váš pradědeček byl hudec, tak že on to dělal kvůli sobě nebo kvůli obživě?

FH: No musel to mět aj rád, ale měl sa z toho aj dobře. Oni hráli na tej svatbě dva dni, že. To musel být také už pekne s'atý. A potom šel dom, hned viděl hastrmana u potoka.

Pak jsem studoval Lesnickú fakultu v Brně. A tam také ten národopis tenkrát frčel. Já jsem studoval v Brně 52-56, 57, to bylo tam souborů plno, poloprofesionálních, a přímo na fakultě jsme měli také cimbalovou muziku. Aj Milan Križo, to je přece figura známá, ten tam působil a taky tam dostal dobré místo na fakultě díky těm jeho schopnostem zpěváckým. Dělal asistenta. Ještě je na světě, myslím, Milan. To byla velice výrazná figura, aj ten z tej Hryňovej, to je nějaká taková oblast - Hryňová.

??: A máte nějaké písne vyloženě ze studentských let?

FH: Ne. Já jsem byla málo v Brně a víc v Hluku, protože tady jsme chodili, zpívali, hráli, stavěli máje a toto, tak jsem podělal zkúšky a cvičení a vyspal jsem sa na kolejích. To bylo tenkrát výborné, že to bylo za pár floků, že? Potom jsem v tom šestapadesátym, jak to bylo v Maďarsku...to víte, že jsme to všecko sledovali a debatovali jsme. Já jsem měl velice zájem o politiku a

o tyto události. Tak jsem říkal, tak bysme měli jít a demonstrovat nebo něco, oni si to zapamatovali, to bylo na podzim, a potom na jaro už jsem měl diplomovou práci odevzdanou, všechny zkoušky udělané, tak si mě zavolali před fakultní výbor a vyhodili. Oni mě přímo nevyhodili, oni mi řekli, že mě nepustijú dělat, že musím osvědčit svůj vztah k dělnické třídě tím, že půjdu na manipulační sklad na rok, kam oni mě určí, nakládat dřevo. A já jsem tam stejně nešel a oni mě pak sebrali na vojnu stejně, přesto, že jsme dělali vojnu na fakultě - vojenskú katedru, tak jsem musel na vojnu na dva roky, k tankistům, ale potom mě půl roku za tu fakultu odpustili a šel jsem spíš domů. Vrátil jsem se z vojny tady do Hluku

Po tej vojně jsem nemohl dostat práci tady nikde, tak jsem utek do Jeseníků. Tam naštěstí, i mezi těma kádrovákama byli rozumní lidi, tak jsem tam dostal práci a hned jsem se po tom, co to všechno otrnulo, tak jsem se vrátil zpátky. Oni polevili, tak jsem dělal u Hrazení bystřin, to je taková speciální lesnická profese. V krajině jsme pracovali. Jednak s potokama, jednak s větrolamama a s tímto. Měl jsem toto Hradištsko, nakonec jsem tam dělal vedoucího střediska, během asi dvou nebo třech let. V Uherském Ostrohu bylo středisko, měl jsem tam dva inženýry, pod sebou asi čtyry mistry a kolem stovky zaměstnanců, ale to trvalo to jen do jednasedmdesátého roku. Jak po tem osmašedesátém sem vtrhli Rusi, tak v jednasedmdesátém, jako oni likvidovali tady tyto, co jim nemohli věřit, tak nám, co jsme nebyli ve straně, tak ty střediska všechny zrušili. Ale když jsem byl tehdá na tom středisku, tak jednak jsem dělal napřed stavbyvedoucího. To jsem měl na starosti Veličany tady. Přišel jsem, první stavbu jsem dělal Hrubý potok, hen pod soutok Hrubého potoku a Veličky pod Javořinou tady. Nastúpil jsem jako stavbyvedoucí, maringotku jsem měl a včil se mně začali trúsit dělníci, to byli samí zlikvidovaní zemědělci. Gumáky, montérky a košulka s tymato, s mašličkami. Baby, baby pístama ještě praly. A tož my, třeba na fašank nebo tak, dopoledňa sa aj dělalo, odpoledňa jsme si sedli a tak jsem to do sebe nasával ty písničky. Furt jsem měl styk s týmto. To už byly ty horňácké. A ty hlucké, ty sem nějak tak nasál, ani nevím jak.

?: A zdá se vám ted'ka, že cítíte jinak ty písničky... jestli jsou hlucké nebo odjinud?

FH: Vývoj je v těch písničkách velký od těch padesátých let a možná ještě spíš, ale hlavně, od těch padesátých let se tomu začali věnovat poloprofesionálové. Ty písničky nebyl takový obrovský rozdíl mezi krajama, jak je teď.

??: Teďka je větší?

FH: Ano, je. Některé ty modulace, ty poloprofesionálové a profesionálové se snažili z těch písniček udělat něco takového... velice poutavého. Takže některé ty modulace, já bych vám to potom aj přezpíval, trošku zabarvili jinak, víte? Že to bylo takové divočejší. Ty kraje nebyly po písňové stránce tak rozdílné, jak sú včil. Nebylo to tak vyhraněné. Bylo to poznat, ale nebylo to tak. Ty písničky byly takové jednodušší všecky. Takže ten vývoj šel tak... to byli vesměs poloprofesionálové nebo profesionálové nebo on měl nějakú funkci v Letu, nějaký kulturní referent, samozřejmě tam musel být straník zároveň. A on vlastně nedělal nic jiného. Třeba Staněk, to byl primáš tam. Aj maloval tady toto... Ten se věnoval enom tomu. Ale platil ho Let ve skutečnosti. A ten Staněk, ten to ještě ani tak neupravoval, to byli jiní, kteří si to upravovali. Třeba aj dokonalí muzikanti a pěkně to upravovali. A to nemluvím ani o rozhlasových orchestrech, že, brněnský...

??: A to se Vám zdálo, že bylo tak od padesátých let?

FH: Já sem to sledoval od té doby. Ale myslím, že do tej doby ne, protože když jsme to začali, tak ty písničky byly jednodušší a ty kraje, to nebyl tak veliký ten rozdíl. To máte třeba tato písnička... ta modulace není velký rozdíl... *Když jsem já šel, přes ty hory - teď zpívám po hlucku... A když jsem já šel, přes ty hory, všecí vtáčkové sú zpívali, žadnej neptače, každý zpívá, proč jsi má milá žalostivá.* Ta nota je taková jednoduchá. A teďka v posledním čase jsem slyšel modulaci: *Žadnej neptače, každý zpívá, proč jsi má milá* (zdůrazní rozdílnost). A já si to pamatuju, že se tam zpívalo *Proč jsi má milá*... Takové to bylo jednodušší všecko, přirozenější. I u těch horňáckých. Třeba legrůtská písnička v Hluku sa zpívá... nevím, jestli to už je způsobené v těch padesátých letech. Možná, že je to originál ten rozdíl mezi Horňáckem a hluckým, hluckým a legrůtským. Eště ně nebylo tisíc neděl, *už na mě císař pán z okna hleděl, ty synečku budeš voják. Ach bože, rozbože, co mám dělat?* A na Horňácku to zpívají: *ty synečku budeš voják. Ach*

bože... Jináč je to stejné.

Tak se to, ty písničky, tak se to vyvíjelo. A teďka těch souborů je včíl, muziky je tady... tak všecí hledajú nejakú exotiku. Ten vývoj je takto. Ale je to dobré. A Pavlica, o tem škoda mluvit. Já teho Pavlicu, já ho neuznávám. Já tam nevidím nic, tak jak on to dělá. Já mám rád vážnou hudbu. Mám rád Händela a tady toto. A mně se zdá, že on v tom nemá žádnou hudební myšlenku. Že je to takové... že je to udělané jenom, aby to bylo. Nebo že se tím živí. Za každú cenu, za každú cenu. No, nevím. Mně to po chuti néni, tak jak to dělá on. To už spíš jakási hudební myšlenka je v těch věcech, co dělajú ti hiphoci a tadyto tito. Já jsem byl překvapenej, že to ten kluk /syn Jakub/dělá. Ja jsem nevěděl, že on to dělá toto, vůbec. A kdesi jsem se k tomu dostal a oni to dělajú v počítači, toť toto. Dá sa to dokonca poslúchat. No jináč, my to máme dost' i v rodě, páč jak říkám, ten můj praděda, to byl asi poslední hlucký hudec. Chodívali po svatbách hrát.

??: A kdy se tu objevily cimbály?

FH: Cimbál se objevil v Hluku až v padesátém roku. Jsme začali potom, jak jsme tu měli chasu, tak jsme si udělali muziku. Sehnali jsme peníze, koupili jsme basu a jeden chtěl furt hrát na cimbál, tak jsme koupili cimbál a začal cimbál. A potom se to nějak rozpadlo, já jsem šel na tu vojnu, měl jsem problémy s tím zaměstnáním... Ale byl tady muzikant, Jožka... hraje, jak je to *Slovácko sa nesúdí*. Tak ta muzika, ti potom začali s cimbálem. Tady cimbál nebyl v Hluku.

??: A jak se na to tady ten první cimbalista naučil?

FH: Tož, hrál, jak to šlo. Moc toho neuměl. My jsme si hráli sami pro sebe. Ke stavění máju, tam se ten cimbál natahl. Nebo fašank jsme chodili, že, a tak. Nebo když byla muzika, krojový bál třeba byl, tak nám hrála dechovka a my jsme hráli v přestávkách sami pro sebe, stejně jsme tancovali všecí. Já jsem hrával na húsle. A potom, jak mě ti komunisti začali honit, tak jsem zmizel tady z toho národopisu a začali tu, Polách se jmenuje, Jožka Polách. Dobrý muzikant, enomže propadl alkoholu totálně.

A jak vy jste se učil na housle? Tak taky jenom podle sluchu?

FH: Ale ne. Tož to nadání je v tom rodě. Brácha, lékařem byl, ale študoval gympl, gympl v Hradišti, a ten gympl byl za Německa zavřítý. Aj profesoři posbíraní, študenti rozehnatí. A on už byl v oktávě, když to zavřeli. O deset roků starší než já. A potom jich nasazovali do rajchu, ne, musel jít. Tak on, aby ho nenasadili, tak utíkali přes hranice do Vídně. Tam si našli prácu. A jeho chytili, zlískali. Mohli jich aj zastřelit. Ale nezastřelili. A kluci přesto přešli hranice a v tom Vídni si našli prácu. A brácha tam dělal. Až myslim rok před koncem války z tama utekl, jak začlo bombardování, tak potom. Tak mě kúpil húsličky, v tom Vídne, a dovezl mi jich. A včíl co se mnú? Tak mi našli učitelku. Ale ta na húsle hrála - já jsem za tři měsíce hrál lepší než ona (*smích*). Kdyby mě byli dali k pořádnému učitelovi, tak jsem asi byl muzikant z povolání, protože aj ten Jan Hrubý byl muzikant, ten můj praděda, a mám syna, Františka. Ten dělal konzervatoř a hrál ve Zlíně, v tom symfonickém orchestru. Ted'ka, vzal si zas z muzikanské rodiny a z konzervatoře ženu. Majú tři děti. Nejstarší už je na akademii, ten hraje na čelo a už má nabídku někde. Nejmladší hraje húsličky na konzervatoři a jeden hraje kytaru. Taky na konzervatoři. Ohromně. Když brácha umřel, tak on mu tam hrál na kytaru. Překrásně. Takže v tom rodě je to. A ešče ten kluk, to máš z obú stran. Jeho děda, otec mej první ženy, nebožky, tak ten byl výborný zpěvák. Tady tuto písničku Ešče ně nebylo tisíc neděl, ta byla jeho pěsnička. Je to... Hrubý, Hrubá, Hrubé, všeco jsou muzikanti.

??: Co znamená, že to byla jeho písnička?

FH: Že ju rád zpíval. Takový malý chlap to byl, na stáří aj břuchatý, ale já jsem měl třicet roků, on měl přes šedesát a já sem sa mu v práci nemohl postavit. Třeba s kosú. Tady bývaly ješče velikánské luky. On tak kosil, jak byla senoseč, tak on se odstěhoval na luky, přespal v kopce sena, donéslí mu flašku slivovice, pár klobás, on kosil čtrnáct dní, ani dom nechodil. A zpíval.

Nejstarší syn, Fanoš, je muzikant. A snacha také, a děti mají muzikanty. Všecy tři. No a je to tam aj v rodině, protože od sestry chlapec, ten je v Singapuru, hraje na violu. Když ovládá ten nástroj, tak je to i dobré živobyťí ve světě, ale musí ovládat. Než sa propracuje na takovou tu úroveň, tak je to fuška. Kór husle třeba.

Ta Ivana jezdí aj přednášet do Brna, na akademii, jako takovou tu praktickou část těch budoucích učitelů muziky, jak to vypadá s těma děčkama... Tam je to aj z tej drugej rodiny. Ten tchán, to je právník - advokát, jeho otec byl advokát. Tam mají u Hradiště velikánský barák. Však to mají obsazené sami jako rodina. Je tam šest bytů a ta prababička jejich, to byla hradištská divadelní hvězda veliká a zpívala, takže tam se to traduje, vleče sa to, dědí sa to.

Majú hudební školu. Víc jak 200 žáků mají. Určitě. Vyučují vsecké ty hudební nástroje a ta Lapčíková /Zuzana Lapčíková, zpěvačka, cimbalistka a skladatelka/ tam učí ještě cimbál navíc.

?: A vnoučata taky zpívají nebo hrají lidovou muziku?

FH: No já nevím, ještě jsme se tak nesešli. Ty kluci určitě že hrajú aj ty moderní věci. O tom nepochybuju. A ten Fanoš, ten má i svoje věci. Majú aj takový orchestr ta lidová škola, nebo potom aj jenom kvartety, a dávajú aj Fanúšovy věci a docela se to dá poslouchat.

A vyženil jsem cěrku, v druhém manželství, Lenku, a ta je učitelka z povolání. A má dvě cěrky. Jedna z nich má také velice umělecky založené předky. Tá má perfektní sluch, ale čert aby s ní byl rádíl. Je to umělecky založený člověk. Je i ohromně chytrá holka. Na ten věk jako, ona je několik let vpředu. Tož, tam nevím, co z toho bude. A Lenka pěkně zpívala také, docela. Stalo se nám třeba... Tady si ju někdo, nějaký učitel, nebo ten Polách nebo kdo si ju přichytil a nazpívali koledy. A moja pocházela z Valšska, z takového toho Valašska tady za Slavičínem. Tak jsme tam měli babičku a babička byla na půlnoční, došla dom, pustila si televizu a najednou tam zpívá Lenka koledu. V televizi. Krásně jí to zpívalo, krásně. Ale tam to bylo v rodě zas... její praděda, Maruščin děda, byl muzikantem. Už umřel. Před třema rokama umřel. Měl tenkrát přes osmdesát roků. Tento tam byl v Austrálii. On tam utekl. To je ten otec, to je ten Valach, ten byl muzikantem z povolání. Muzikantem! On telil krávy, dobytek ošetřoval, to sa neobešlo bez štamprli, že. Babka dřela. Strašně hodná. To po ní je myslím Maruška moja. On byl takový kos, že třeba... Tož v takovém, co já vím, pětadvacátém, třicátém roku, na tom Valašsku se živili zemědělstvím a na zimu babičku vypravili do Prahy si přivydělat peníze. Ta starší sestra tam byla vdaná. No a ona si tam pořídila vždycky ty šaty a... kabelku si kúpila. To třeba nám vykládala, že s tú kabelkú ve Vrběticích u muziky dělala parádu, a včil vedl ji nějaký galán

dom, kabelku pod pažú, a včil děda šel, on hrál, byl muzikantem, hrál, a to by bylo zle, stát s galánem. Tož ona honem sa rozlúčili, šupla dom a tu kabelku nechala na stole. A včilkej ráno vstane, na stole ta kabelka, ale uřezanej kus tej kabelky, ale ješče kúsek uřezaný a děda sa hrabe.. a ona bečala a děda říká: „Já jsem si říkal, že ten špek je strašně tvrdý“.

Syn /Jakub, z druhého manželství/ nic. Ten spíš tady v tomto, přes počítač. Já jsem myslel, že bude muzikant... Klavír je tady... teda pianino. Lesní roh jsem mu kúpil a já nevím, kytaru. Ale na nic pořádně. A tož dělá tady ten slovácký hiphop. Vzali si moje húsle, donesli mi jich rozbité, tož co s něma dělali, já nevím. Nevím co, jak to vypadá. Ale cosi, kdesi jsem narazil na nějaký jeho muziku na počítači - ono se to dá docela poslúchat. Mělo to myšlenku, hudební.

A má tam textaře, ten je strašne spr... strašně blbé, takové hulvátské, oplzlé, blbé texty dělá. Je to vysokoškolák.

??: Většinou bývá ten rap a hiphop vulgární.

FH: Mně to silně vadí. Ty některé pěsničky byly také sprosté, ale nebyly oplzlé a vulgární. Možná hen na Strání a tam, no ale tady ne. Na Dolňácku ne-e.

??: Myslíte, že na Strání měli vulgární písničky?

FH: Ano, na těch kopanicách ano. Tam ten národ byl takový... Ale tady na Dolňácku... Ta píseň, to je něco nádherného. To je báseň vlastně. A v Horňácku také. Ale tady ty Kopanice a to je horší. Oni tam taky pili tu gořalku takovou, pálili to ze všeckého možného, potom byli blbí z toho. Kdežto tady, opravdu, to je prvotřídní ovoce.

Tož to víte, já su tady z Dolňácka, na mě působijú tady ty dolňácké pěsničky nejvíc. Horňácké sú také nádherné. Ale řeknu vám, jednou za čtrnáct dní se scházajú v Hradišti takoví staří milovníci tady toho národopisu, primáš bude mět teďka devadesát šest rokú, za týden. Jenomže on hraje rád tady ty kopaničářské, a čardáše a takové. Ostanú tam třeba čtyři hudci. Teďka... nějaký Stašek, dobrý houslista, ten pochází myslim tady z některé té dědiny také, a je to zeť tady Hlučana. Ten je nebožtík, ten Hlučan už. Ten

to pochytil. Já mu teď dávám materiály... Já mám naděju v něm! Má pro to cit. Každý nemá cit pro to, pro ten čistý, krásný národopis. Třeba jak vám mluvím o tom primášovi starém, ten hraje všecko. I tanga a takové ty. A mnoho lidí to takto cítí a tak to to dělá, hlavně na tom moravsko-slovenském pomezí, ty čardáše takové, to je všecko na jedno brdo.

Ale sem tam sa tam /na setkání v Hradišti/ začne zpívat, většinou až to končí, a ostanú tam enom čtyře muzikanti, a začne se zpívat domácké písničky a... to je jak modlitba. Když sa sejdú tři zpěváci, kteří to podržijú... Já tam úplně slyším to nebe vysoké...